

FIȘA DISCIPLINEI

Aspecte fundamentale ale antropologiei creștine

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Departamentul de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	<i>Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească</i>
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei		Aspecte fundamentale ale antropologiei creștine				2.2 Cod disciplină		OMR5001			
2.3 Titularul activităților de curs					Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș						
2.4 Titularul activităților de seminar					Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș						
2.4. Anul de studiu		I	2.5. Semestrul		1	2.6. Tipul de evaluare		C	2.7. Regimul disciplinei		DC

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					30
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					2
3.5.6. Alte activități					4
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Frecventarea cursului în proporție de minim 70%. Studentii se vor prezenta la cursuri și seminarii cu telefoanele mobile închise
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Frecventarea seminariilor în proporție de cel puțin 70%. Termenul predării și susținerii lucrării de seminar este stabilit de titular de comun acord cu studenții. Nu se acceptă cererile de amânare decât pe motive obiectiv întemeiate. Nu sunt acceptate lucrările care nu sunt elaborate în conformitate cu exigențele și metodologia de elaborare și expunere a unei lucrări științifice (studierea temei pe

	baza bibliografiei indicate și expunerea cu respectarea metodologiei citării).
--	--

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	<i>Dezvoltă software cu sursă deschisă</i> • Exploatează și creează software cu sursă deschisă • Este familiarizat(a) cu principalele modele de software cu sursă deschisă, cu sistemele de acordare a licențelor și cu practicile de codificare adoptate în mod obișnuit în producția de software cu sursă deschisă <i>Promovează transferul de cunoștințe</i> • Implementează o amplă sensibilizare cu privire la procesele de valorificare a cunoștințelor, menită să maximizeze fluxul bidirecțional de tehnologie, proprietate intelectuală, expertiza și capacitate între baza de cercetare și industrie sau sectorul public <i>Desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar</i> • Desfășoară activități de cercetare dincolo de limitele disciplinare și funcționale <i>Promovează implicarea publicului în cercetare</i> • Dialoghează cu publicul în ceea ce privește conceperea, desfășurarea și difuzarea cercetării <i>Gestionează date interoperabile și reutilizabile accesibile și ușor de găsit</i> • Produce, descrie, stochează, conservă și (re)utilizează date științifice bazate pe principiile FAIR (facil de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile), asigurându-se că datele sunt cât mai deschise posibil și cât de închise este necesar <i>Vorbește mai multe limbi străine</i> • Stăpânește limbi străine pentru a putea comunica într-una sau mai multe limbi străine <i>Conștientizează dimensiunea interculturală</i> • Manifestă sensibilitate față de diferențele culturale, luând măsuri care să faciliteze o interacțiune pozitivă între organizațiile internaționale, între grupuri sau indivizi ce provin din culturi diferite și promovează integrarea acestora în cadrul unei comunități <i>Oferă consultanță cu privire la îmbunătățirile în materie de eficiență</i> • Analizează informațiile și detaliile proceselor și produselor • Oferă consiliere cu privire la posibile îmbunătățiri ale eficienței care ar putea fi puse în aplicare și care ar însemna o valorificare a resurselor <i>Menține relații cu reprezentanți locali</i> • Menține relații bune cu reprezentanții comunității științifice, economice și ai societății civile de la nivel local
Competențe transversale	<i>Gândește analitic</i> • Studentul va fi capabil să gândească rațional • Studentul va fi capabil să gândească logic • Studentul va fi capabil să aplice gândirea logică • Studentul va fi capabil să aplice analiza structurală • Studentul va fi capabil să aplice gândirea structurată • Studentul va fi capabil să utilizeze raționamentul logic • Studentul va fi capabil să dezvolte o abordare analitică

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Cunoașterea concepției creștine despre om în contextul cultural al lumii contemporane.
---------------------------------------	--

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	• Dobândirea cunoștințelor și abilităților de învățare necesare dezvoltării competențelor specifice, profesionale și transversale, enunțate mai sus. • Să înțeleagă bazele revelaționale ale antropologiei creștine și să înțeleagă specificul concepției creștine despre om, creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. • Să înțeleagă constituția dihotomică a omului și menirea sa în raport cu Dumnezeu și cu lumea, ca premise pentru acțiunile caritabile, filantropice și taumaturgice. • Să cunoască și concepțiile despre om din alte culturi și religii, care, chiar dacă în raport cu viziunea antropologică creștină, apar ca fiind reductive sau unilaterale, adeseori au intuiții surprinzător de adânci și se pot dovedi deosebit de utile antropologiei creștine; • Să ofere un cadru teoretic și practic unui dialog pe patru paliere: între teologie și filosofie; între teologie și științele naturii; între religie și psihologie; între etică și religie. • Să dezvolte abilitățile argumentative ale masteranzilor în sensul obiectivelor precizate anterior.
----------------------------------	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Curs introductiv. a) Specificul și conceptele fundamentale ale antropologiei creștine. b) Antropologia creștină – parte a teologiei dogmatice c) Capacitatea explicativă a antropologiei creștine și implicațiile ei spirituale. Valoarea și măsura omului.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
2. Triadologia și cosmologia – premise ale antropologiei creștine a) Motivul și scopul creației lumii. b) Crearea lumii din nimic – o abordare biblică și patristică. c) Crearea lumii și solidaritatea omului cu semenii lui și cu natura (Pr. Dumitru Stăniloae) d) Lumea, operă rațională a lui Dumnezeu pe măsura rațiunii umane în progres continuu spre sensuri tot mai înalte ale ei (Pr. Dumitru Stăniloae) e) Lumea ca dar al lui Dumnezeu implicând crucea (Pr. Dumitru Stăniloae)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri, 4 ore
3. Crearea omului și chipul lui Dumnezeu din om a) crearea omului – act special al lui Dumnezeu b) crearea omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu; accepțiuni ale chipului lui Dumnezeu din om. c) constituția hristologică a omului	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
4. Constituția dihotomică a omului: trup și suflet a) dihotomism sau trihotomism? b) omul trupesc, omul psihic și omul duhovnicesc	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
5. Originea neamului omenesc și originea sufletului a) concepția monogenică cu privire la originea omenirii b) teorii privind originea sufletului: teoria preexistenței, traducianismul, creaționismul.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
6. Menirea sau scopul omului: a) îndumnezeirea și unirea sa cu Dumnezeu prin hristificare și înduhovnicire b) transfigurarea și unificarea creației în Dumnezeu.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
7. Starea primordială a omului a) paradoxul libertății b) caracterul ambivalent al stării primordiale (al nemuririi și nestrăcătării)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore

8. Căderea omului și distorsionarea chipului lui Dumnezeu din om a) în raport cu Dumnezeu, cu sine însuși și cu lumea b) caracterul ambiguu, contradictoriu și amăgitor al stării căzute a omului (Pr. Dumitru Stăniloae)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
9. a) Înțelesul „pomului cunoștinței binelui și răului” și al „pomului vieții” în viziunea Sfinților Părinți b) Înțelesul „hainelor de piele” în concepția Sfinților Părinți și în teologia contemporană (Pannayotis Nellas). Spre o antropologie a transfigurării.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
10. Păcatul strămoșesc a) urmările păcatului strămoșesc b) universalitatea păcatului strămoșesc c) transmiterea păcatului strămoșesc	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
11. Patru poziții actuale în dialogul dintre teologie și știință: conflict, contrast, contact și confirmare, cu referințe speciale la problematica antropologică.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
12. Creație, creaționism și evoluționism. Confruntarea modelelor cosmologice existente azi cu doctrina Bisericii	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
13. Ideea transcendentalului în teologie și capacitatea ei explicativă și euristică în antropologie.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore

Bibliografie

1. Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1978, 1997, 2003
2. Vladimir Losski, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 2006.
3. Sf. Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-om. Abisurile și culmile filozofiei*, ediția a 2-a revizuită, Ed. Sophia, București, 2010.
4. Nikos A. Matsoukas, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, vol. II, trad. de Nicușor Deciu, Ed. Bizantină, București, 2006
5. Panayotis Nellas, *Omul - animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, trad. diac. Ioan I. Ica jr., Editura Deisis, Sibiu, 2002.
6. Hilarion Alfeyev, *Taina credinței. Introducere în Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2014.
7. Karl Christian Felmy, *Dogmatica experienței eclesiale*, trad. de pr. prof. dr. Ioan Ică sr., Editura Deisis, Sibiu, 1999
8. Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa*, Editura IBMBOR, București, 1996.
9. Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul*, Editura Sophia, București, 2005.
10. Lars Thunberg, *Omul și cosmosul în viziunea Sf. Maxim Mărturisitorul*, Ed. IBMBOR, București, 1999
11. Arhim. Sofronie Saharov, *Nașterea întru Împărăția cea neclătită*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003.
12. Pr. Ion Bria, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, Ed. România Creștină, București, 1999
13. Pr. Andre Scrima, *Antropologia apofatică*, Editura Humanitas, București, 2005.
14. Pr. Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator*, Ed. IBMBOR, București, 2005.
15. Valer Bel, *Omul colaborator cu Dumnezeu în cadrul creației*, în *Medicii și Biserica*, nr. IV, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006
16. Ierotheos, Mitropolitul Nafpaktosului, *Dogmatica empirică după învățăturile prin viu grai ale părintelui Ioannis Romanidis*, volumul II, Dumnezeu treimic – Crearea lumii – Căderea – Întruparea – Biserica – Viața după moarte, Editura Doxologia, Iași, 2014.
17. Ioannis Romanides, *Păcatul strămoșesc*, traducere de Gabriel Mândrilă, Editura Sophia, București, 2017.
18. J. F. Haught, *Știință și religie de la conflict la dialog*, Editura XXI: Eonul dogmatic, București, 2002.
19. Francis S. Collins, *Limbajul lui Dumnezeu. Un om de știință aduce dovezi în sprijinul credinței*, Editura Curtea Veche, București, 2009.
20. Grigore Dinu Moș, „Sfinții trei ierarhi în raport cu știința epocii lor și actualitatea viziunii lor”, în *Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al tradiției* (Simpozionul internațional de Teologie, Istorie și Muzicologie, 13-16 noiembrie 2016, Cluj-Napoca), Editori: pr. prof. dr. Vasile Stanciu, pr. conf. dr. Cristian Sonea, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017, pp. 267-278.
21. Grigore Dinu Moș, *Asumarea transcendentală a vinei. Eșeu despre transmiterea păcatului strămoșesc*, Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2013.
22. Grigore Dinu Moș, „Ideea transcendentalului în teologie. Prolegomene”, în *Caiete de Dogmatică*, vol I: Arhitectonică și apofatism (ediție electronică), Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2020.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Aprofundarea tematicilor cursului. Precizări terminologice: ipostas, persoană, ființă, esență, natură; creație / emanație; chip și asemănare; iubire și libertate.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră

2. Logosul divin și raționalitatea creației. Cosmologia autonomă și cosmologia teonomă.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
3. Aprofundarea antropologiei părintelui Dumitru Stăniloae din perspectiva dialogului teologiei cu știința	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
4. Omul și îngerul. Comparație din perspectiva raportului dintre timp și eon și cu privire la „chipul și asemănarea” lui Dumnezeu.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
5. Omul trupeș, omul psihic și omul duhovnicesc în viziunea Sf. Apostol Pavel și a părinților filocalici. Implicații în spiritualitate și în psihologie.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
6. Stările psihice și stările de duh. Diferențe, interconexiuni, dinamică.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
7. Repere patristice în dialogul dintre teologie și știință: a) Poziția sfinților părinți din secolul al IV-lea față de știința epocii lor b) Exegeza și hermeneutica patristică a pomilor din mijlocul Edenului și a hainelor de piele c) Omul și cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul d) Viziunea despre om a Sfântului Iustin Popovici și a Cuviosului Sofronie Athonitul	Participare activă, referate, brainstorming	2 seminarii, 2 ore
8. Importanța dogmei căderii omului în teologie. Teorii cu privire la transmiterea păcatului ancestral.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
9. Filosofia ca termen mediu în dialogul dintre teologie și știință	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
10. Interpretarea simbolic-arhetipală a Genezei biblice. Raportul dintre Geneza și Apocalipsă.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
11. Antropologia creștină și antropologia științifică. Creaționism vs evoluționism. Criterii pentru identificarea pozițiilor celor mai apropiate de doctrina Bisericii.	Participare activă, referate, brainstorming	2 seminari, 2 ore
12. Transcendentalitatea omului. Vechiul Adam și Noul Adam. Aprofundarea temei.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră

Bibliografie suplimentară:

1. Nicolae Chițescu, Pr. Isidor tođoran, Pr. Ion Petreuță, Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1958
2. Pr. Dumitru Stăniloae, *Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe*, Editura IBMBOR, București, 2002
3. Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit* (1944 Paris), trad. de pr. Vasile Răducă, Anastasia, București, 1990.
4. John Meyendorff, *Teologia bizantină*, Ed. IBMBOR, București, 1996.
5. Ioannis Romanides, *Dogmatica patristică ortodoxă. O expunere concisă*, trad. Dragos Dasca, Editura Ecclesiast, Sibiu, 2011.
6. Pr. Andrew Louth, *Introducere în teologia ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2014
7. Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, trad. de IPS Irineu Ion Popa, Ed. IBMBOR, București, 1996
8. Ioannis Zizioulas, *Prelegeri de dogmatică creștină*, Editura Sophia, București, 2014.
9. Alexandros Kalomiros, *Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului*, Ed. Deisis, Sibiu, 1998.
10. Dumitru Popescu, *Ortodoxie și contemporaneitate*, Ed. Diogene, București, 1996
11. Doru Costache, *Irelevanța controverselor creaționism vs evoluționism pentru tradiția Bisericii Ortodoxe. Deconstrucție logică și teologică a unui mit modern*, în Noua reprezentare a lumii. Studii interdisciplinare, nr.3, Ed. XXI: Eonul dogmatic, București, 2004
12. Doru Costache, *Între Alfa și Omega – spre o teologie ortodoxă a creației*, în Tabor, iulie, 2007, pp.35-42
13. Serafim Rose, *Cartea Facerii. Crearea lumii și omul începuturilor*, Ed Sofia, București, 2001.
14. George Theokritoff, with Elizabeth Theokritoff, „Genesis and Creation: Toward a Debate”, *St Vladimír's Theological Quarterly* 46 4 (2002) 365-90
15. Denis Alexander, *Creație sau evoluție. Trebuie să alegem?*, Editura Curtea Veche, București, 2009

16. Horia Roman Patapievici, *Omul recent*, Editura Humanitas, București, 2001.
17. Grigore Dinu Moș, „Fundamentele arhetipale ale tainei căsătoriei și primirea harului de către soți”, în *In Honorem Pr. Prof. univ. dr. Vasile Stanciu*, Editor: Daniel Mocanu, PRESA UNIVERSITARA CLUJEANA, Cluj-Napoca, 2018, pp. 257-262
18. „Știința și religia în mentalitatea omului contemporan. Riscurile ideologizării”, <http://www.ceeol.com/>, *TABOR*, nr 10, 2014, pp. 74-83.
19. Grigore Dinu Moș, „*Tohu wabohu* in Genesis 1, 2”, <http://www.ceeol.com/>, *Studia Theologia Orthodoxa*, vol 62, 2 (2017), pp. 5-20

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	- Cunoașterea antropologiei creștine, însușirea și utilizarea registrului terminologic și conceptual propriu disciplinei; - Asimilarea informațiilor fundamentale referitoare la crearea, constituția și menirea omului. - Capacitatea de relaționare a informațiilor în perspectiva prezenței și lucrării lui Dumnezeu în creația Sa și a participării omului la prezența și lucrarea lui Dumnezeu - Cunoașterea relevanței actuale a antropologiei creștine în raport cu alte concepții antropologice	Examen oral, condiționat de predarea și susținerea lucrărilor de seminar.	70%

10.5 Seminar/laborator	- Înțelegerea și însușirea problematicii tratate la curs și seminar; - Capacitatea de a integra într-un discurs propriu a informațiilor și conceptelor asimilate; - Flexibilitatea în elaborarea lucrărilor/ eseurilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor; precum și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri -Capacitatea analitică, sintetică și critică -Redactarea academică a textului și originalitate	Elaborarea și susținerea unei lucrări de seminar; repartizate de titularul activităților de seminar; la data stabilită, din cursul semestrului și predarea acesteia în seminarul din penultima săptămână de activitate didactică.	15%
		Participare activă la seminarii, întrebări și răspunsuri pertinente, participare la discuții, la lucrări de grup.	15%
10.6 Standard minim de performanță			
Cunoașterea generală a aspectelor fundamentale ale antropologiei creștine: lumea rațională și transparentă ca dar al iubirii și înțelepciunii lui Dumnezeu, care își găsește sensul în om; omul – cunună a creației, creat după chipul lui Dumnezeu și chemat să devină asemenea lui Dumnezeu prin har; crearea, constituția și starea primordială a omului, căderea omului și urmările acesteia; relevanța antropologiei creștine pentru omul contemporan.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

Data completării:

...

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:

17.04.2025

Semnătura directorului de departament

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".